

Begraven lijken in den grafkelder van den Admiraal Michiel de Ruyter op het hooge choor der Nieuwe Kerk te Amsterdam. [Joh. E. Elias], 1895 -

(Hierbij het wapen van Engel de Ruyter).

Onder mij is berustende een manuscript lijst met bovenstaanden titel, bevattende afschrift van het grafboek der Nieuwe Kerk te Amsterdam voor zoover aangaat den grafkelder van den Luitenant Admiraal de Ruyter. Deze lijst is behalve van den begraaf-, ook van den geboorte-datum der overledenen voorzien.

Men vergunne mij hierbij een korte beschrijving van den grafkelder te voegen.

De ruine, uit drie gewelven bestaande grafkelder (1) bevindt zich onder het mausoleum van den Admiraal de Ruyter op 't hooge choor en heeft haren monumentalen ingang, prijkende met het in Wit marmer uitgehouwen familiewapen van den vloot-voogd, waaronder de spreuk: „Intaminsters fulget honoribus" te lezen staat, aan den achterkant van het choor tegenover de ooster-ingangdeur der kerk.

Blijkens de eigendomsbewijzen in het bezit van de beide takken van afstammelingen behoort de kelder voor de eene helft aan de familie Elias, die gedurende een eeuw hare dooden in het linkerzij-gewelf bijzette, waar ook de Somers en de De Wilhems rusten: het gewelf ter rechterzijde bevat het stoffelijk overschot der leden van de familiën de Ruyter, van Gelder, de Witte en Potts, en behoort thans aan de familie de Ruyter de Wildt.

Onder het middengewelf staat de kist van den Admiraal de Ruyter.

Het bovengemelde uittreksel van 't grafboek laat ik hieronder volgen.

Michiel Adriaensz. de Ruyter, »Hartoch, Ridder, enz. Luijtenant Admiraal Generaal van Holl' en Westvriesl op 't Nieuwe Waels Eijlann," geboren 24 Maart 1607, begraven 18 Maart 1677.

Jan van Gelder (2) en zijn kind ; en het kind van Bernardus Somer (uit de Oude Kerk over- gebracht), begraven 30 Dec. 1677.

(1) Blijkens i-til onkostenrekening van de hand van Baron Engel de Ruyter in aischrift in mijn bezit (zie originalium Catalogus Hist. Tent, te Amst. 1876 No 921) bedroegen de onkosten van den bouw van den grafkelder 5000 gulden. De kosten van de begrafenis van den Admiraal de Ruyter beliepen volgens dezelve opgave bijna 9000 gulden en werden evenals het grafmonument op 't hooge choor der Nieuwe Kerk, waaraan 10.000 gulden mocht worden besteed, van staatswege bekostigd.

(2) In Commelin, Beschrijving van Amsterdam, blz. 459, waar hij spreekt van 't graf van de Ruyter in de Nieuwe Kerk, staat; „In hetzelve graft rusten. nevens den Heer Admiraal, mede den dapperen Cap; Jonker Jan van Gelder, die in de derde Zee-slag met de Engelse en Franse Koninklijke Vlooten op den 21 Augustus 1673 is dood gebleven, welkers Wapens, Helm, Degen en Handschoenen aan de nevens staande Pylaar hangen; en onder dese, leest men het navolgende.

Hier rust die dapper sich in Neerlants Scheeps-macht droeg,

Toens in een Jaer driemael twee Konings Vloten sloegh;

Hy is met Zegenpraal, voor 't Land op Zee gestorven,

En heeft door lof, en eer hier 't Helden Graft verworven.

Jonker Jan Paulussen van Gelder was een voorzoon van De Ruijters derde echtgenoot Anna van Gelder, hij was 21 Februari 1668 te Amsterdam ge- huwd met Beninga Smits, dochter van den koopman Wessel Smits.

Een kind van wijlen Jan van Gelder, begraven 19 Januarri 1683.

Engel de Ruijter „Baron, Ridder, " geboren 2 Mei 1649 (l), begraven 4 Maart 1683.

Een kind van Bernardus Somer, begraven 15 Mei 1683.

Johan de Witte, begraven 24 November 1683.

Michiel de Witte, geboren 6 October 1662, begraven 24 November 1683.

Bernardus Somer, geboren 21 Januari 1642, begraven 9 Juni 1684.

Een kind van wijlen Bernardus Somer, begraven 17 Maart 1685.

Anna van Gelder, weduwe van den Admiraal de Ruyter, geboren in 1614, begraven 17 Maart 1695.

Margaretha de Ruyter, weduwe Bernardus Somer, geboren 1 December 1652, begraven 22 December 1688.

Cornelis de Witte, baron de Ruyter, geboren 2 October 1660, begraven 26 September 1701. Michiel de Wilhem (kind van Coenraad en Margaretha Somer), geboren 1716, begraven 6 Augustus 1717.

Cornelia de Ruyter, weduwe Johan de Wite, geboren 20 September 1639, begraven 11 Januarij 1720.

Margaretha Christina de Wilhem (kind van David en van Clara Suzanna Backer), geboren 11 April 1724, begraven 9 Mei 1729,

Elisabeth Somer, begraven 22 Augustus 1731.

Mr. Coenraad de Wilhem, secretaris van de dissolate boedel, geboren 25 December 1667, begraven 21 December 1732.

Thomas Potts, geboren 27 November 1672, begraven 1 Juni 1737.

Margaretha Clara de Wilhem (kind van David en en Alida Potts, geboren 25 maart 1674, begraven 11 Maart 1743.

Sara Potts, geboren 10 Maart 1676, begraven 25 Maart 1743.

Margaretha Somer, weduwe Mr. Coenraad de Wilhem, geboren 21 Januari 1680, begraven 12 September 1758.

Clara Susanna Elias (kind van Mr. Gerbrand Elias en Magteline Henriette de Wilhem), geboren 11 October 1755, begraven 7 Maart 1761.

Coenraad Elias (kind van Mr. Gerbrand en Magteline Henriette de Wilhem), geboren 20 April 1764, begraven 15 Maart 1765.

Clara Susanna Backer, huisvrouw van Mr. David de Wilhem, geboren 12 December 1708, begraven 6 December 1766.

Een dood ter wereld gekomen kind van Mr. G. Elias

(1) Het wapen van Engel de Ruyter hierbij gevoegd is eene reproductie van de Hollandsche Wapenkaart.

86

en M. H. de Wilhem, begraven 2 Mei 1768.

Mr. David de Wilhem, „oud schepen dezer stadt" en bewindhebber der Oostindische Compagnie ter kamer alhier, geboren 17 October 1705, begraven 14 oktober 1768.

Maurits de Wilhem, geboren in November 1744, begraven 20 December 1768.

Mr. Gerbrand Elias, oud President schepen en raad, mitsgaders Bewindhebber der oostindische Maatschappij, geboren 10 maart 1728, begraven 10 Februari 1769.

Een dood ter wereld gekomen kind van wijlen Mr. Gerbrand Elias, begraven 17 Mei 1769.

Mr. Bernardus de Wilhem, oud Schepen dezer stad, alsmede Bewindhebber der Geoktroieerde Westindische Compagnie, geboren 5 April 1713, begraven 30 Augustus 1760.

Margaretha de Wilhem, geboren 5 Juni 1708, begraven 13 October 1778.

Gerard David Elias (zoon van Mr. Pieter en A. E. van Couwenhoven), geboren 30 October 1787, begraven 28 October 1790.

Coenraad Elias (zoon van idem), geboren 25 December 1789, begraven 14 Julij 1796.

Magteline Henriette de Wilhem, weduwe Mr. Gerbrand Elias, geboren 29 December 1730, begraven 30 Januarij 1797.

Gerard Hendrik Elias (zoon van Mr. Pieter en A. E. van Couwenhoven), geboren 23 Junij 1794, begraven 4 December 1811.

Een dood ter wereld gekomen kind van Mr. Pieter Elias, Pietersz. en Susanna Isabella Hoeufft, begraven 13 Augustus 1812.

Mr. Pieter Elias, Oud-Bailluw van Amstelland, oud-Schepen en Raad en Wethouder van Amsterdam, geboren 29 December 1756, begraven 27 December 1813.

Een dood ter wereld gekomen kind van Mr. P. Elias Pz. en S. J. Hoeufit, begraven 4 Februari 1814,

Hendrik Elias (zoon van idem), geboren 11 Augustus 1817, begraven 18 Januarij 1819.

Anna Elisabeth van Couwenberg, weduwe Mr. Pieter Elias, geboren 3 Junij 1757, begraven 5 September 1827.

Clara Susanna Elias, weduwe Johannes Amershoff, geboren 27 September 1762, begraven 31 December 1831.

Van bovenstaande lijken 23 kisten, zoo groot als klein geruimd en de beenderen in eenen grooten kist gelegd, zijnde nog 4 oude lijken en 3 kinderen niet geruimd en allen aan de linkerzijde geplaatst (1), den 13 Mei 1835.

Hendrik Elias, zoon van Mr. P. Elias Pz. en S.I.

(1) Deze ruiming waartoe de groóte volte in den kelder en de wrakke Staat der meeste kisten aanlciding gaf, geschiedde op order voor rekening van den heer Mr. Pieter Elias, Pz., Lid van den Raad te Amsterdam (f 1842). De geruimde kisten waren van de familie Somer, de Wilhem en Elias.

Hoeufit, geboren 17 Augustus 1819, begraven 17 Junij 1836.

Jan Maurits Elias (zoon van Pieter en van Jeannette d'Amblé), geboren 30 Junij 1836, begraven 6 December 1836.

Jacoba Maria Parker, eerder weduwe René Christiaan Marie Rocher de la Renays, laatst weduwe Jacobus de Ruiters de de Wildt, geboren 5 December 1774, begraven 12 Maart 1841. (Deze kist is tegen de achtermuur der kelder geplaatst).

Mr. Pieter Elias, Pietersz., geboren 1 Januarij 1784, begraven 14 November 1843.

Anna Elisabeth Elias, geboren 7 Januari 1782, begraven 21 Januari 1845.

Gerard Hendrik Elias (zoon van idem), geboren 4 September 1847, begraven 1 Maart 1849. Gerard Hendrik Elias (zoon van idem), geboren 8 Maart 1850, begraven 8 December 1851. Henriette Everarda Hillegonda Elias (eenige dochter van idem), geboren 30 December 1841, begraven 9 Februari 1856.

Pieter Elias, geboren 10 Maart 1807, begraven 23 December 1857.

Gerard Hendrik Elias, geboren 4 December 1811 begraven 8 Januari 1859.

Machtelina Henriette Cornelia Elias, geboren 14 December 1785, begraven 12 Julij 1865.

De grafkelder geopend, van bovenstaande lijken 6 kisten tot opmaken en gereedmaken voor vervoer geordend (1) den 26 April 1870. De grafkelder geopend, bovenstaande kisten daar- uit geligt en in de kerk ter transport nedergezet, waarop de grafkelder is gesloten geworden, den 6 Mei 1870 Ondertussen bood de grafkelder bij gelegenheid dat hij, telkens wanneer er een lid der familie Elias begraven werd, gedurende twee voorafgaande dagen voor het publiek bezichtigbaar gesteld werd, een treurigen aanblik aan.

De kist van den Admiraal de Ruyter was toenmaals in het gewelf rechts geplaatst en daarnevens stonden de opeengestapelde kisten, bevattende de overblijfselen van zijne kinderen en hunne afstammelingen uit de familie van Gelder, Potts en de Witte. Al die kisten hadden door den tand des tijds veel geleden, en waren in zeer wrakken toestand, zoodat ook de kist van de Ruyter bedenkelijke neigingen vertoonde om ineem te zakken. Nadat de familie reeds herhaalde malen pogingen had aangewend om de toestemming des Ministers te

(1) Vervoerd naar de familie-begraafplaats „Muiderberg“.

87

verkrijgen, ten einde aan dezen ergerlijken toestand waarin de overblijfselen van haren voorvader verkeerden een einde te maken, gaf eindelijk in 1880 de Regeering haar verlangen te kennen, om, als hulde aan den Luit.t Gen.r Michiel Adriaensz. de Ruijter, die in 1677 op 's lands kosten was begraven, zijne overblijfselen in een nieuwe kist te doen overbrengen. Het bleek echter dat dit niet kon geschieden, tenzij daarnevens staande kisten behoorlijk waren geruimd.

De familie, erkentelijk voor de hulde, die de Regeering aan haar stamvader op nieuw wilde bewijzen, besloot terstond tot de ruiming, waardoor het mogelijk werd, om den bodem van de oude lijkst met de overblijfselen van den Admiraal in de nieuwe kist over te leggen.

Bij de opening in tegenwoordigheid van de Heeren Mr. W. H. Elias en den architect Cuypers, bleek het dat de oude kist oorspronkelijk voorzien was behalve van een houten deksel, van een deksel van kleine, dunne glasruitjes, in lood gevat, welke ruitjes alleen losgeraakt waren, zoodat de overblijfselen met uitzondering van het hoofd door dat glas waren bedekt.

Het hoofd was zeer goed geconserveerd en het weefsel der muts, die het bedekte duidelijk herkenbaar. Verder was het bij Messina doorschoten en gedeeltelijk afgezette been het eenige, wat bij de opening der oude kist onbedekt en voor het oog zichtbaar was. En in dien toestand heeft men het onderschot ook in de nieuwe overgebracht. 2)

De nieuwe kist, van eikenhout vervaardigd en met lood van binnen bekleed, is van een koperen plaat voorzien, met het opschrift:

MICHIEL

ADRIAANSZON

DE RUYTER

Luitenant Admiraal-Generaal van Holland en

West-Vriesland, geboren te Vlissingen 24

Maart 1607, overleden 29 April 1676

aan de wonden ontvangen voor
Messina, begraven 16 Maart
1677 en door de zorg
der nederlandsche
Regeering in de-
ze kist gelegd,
28 Decem-
ber 1881.

Den 28 December 1881 had op plechtige wijze de herbegraving plaats; in tegenwoordigheid van het nageslacht van de vertegenwoordigers van de Redeering, van het Gemeentebestuur van Amsterdam en van het Kerkbestuur der Nederl. Herv. Gem. te Amsterdam, en van den heer architect Cuijpers, onder wiens toezicht de overkisting geschied was, werd het proces-verbaal van het plechtelijke feit geteekend, in een koker gesloten en in de kist neêrgelegd, waarna op deze het deksel geplaatst en vastgeschroefd werd.

Het proces-verbaal der plechtigheid werd van rijkswege in sextuplo opgemaakt: één exemplaar zooals boven beschreven is in de kist nedergelegd, een ander bestemd voor het archief van het Departement van Binnenlandsche Zaken, één exemplaar voor de familie De Ruyter de Wildt, en één voor de familie Elias, verder één voor het Gemeentebestuur en één voor het Kerkbestuur voormeld {1}.

(1). JOH. E. ELIAS. Amsterdam 1895.